

УДК 346.21

О.В. ГАРАГОНИЧ, канд. юрид. наук, доцент,
професор кафедри цивільного, господарського права та процесу
Академія адвокатури України, м. Київ

ПРИПИНЕННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ПРАВОСУБ'ЄКТНОСТІ АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВ ШЛЯХОМ ЛІКВІДАЦІЇ

Ключові слова: припинення господарської правосуб'єктності, акціонерне товариство, ліквідація, державна реєстрація припинення, ліквідаційна комісія.

Досліджено питання припинення господарської правосуб'єктності акціонерних товариств шляхом ліквідації. Проаналізовано правову природу ліквідації як форми припинення господарської правосуб'єктності, її види, підстави та порядок здійснення. Особливу увагу приділено проблемам, пов'язаним із ліквідацією акціонерних товариств.

Актуальність теми. Питання припинення господарської правосуб'єктності акціонерного товариства (далі АТ) шляхом ліквідації у правовій науці та юридичній практиці належать до найскладніших і проблемних. Недостатня відпрацьованість правового механізму ліквідації, наявність розбіжностей і суперечностей у законодавстві стали причиною чисельних зловживань і проблем у процесі припинення господарської правосуб'єктності АТ.

Інтенсивна законотворчість в останні роки так і не вирішила наявних у цій сфері проблем. Тож залишаються багато проблемних питань припинення господарської правосуб'єктності АТ, які потребують дослідження та належного законодавчого врегулювання. Це, а також висока практична значущість названих питань обумовлюють актуальність порушеної проблематики.

Стан дослідження. Питання ліквідації господарських організацій досліджено в працях таких вітчизняних вчених, як Л.М. Дорошенко [1], Д.В. Жеков [2], О.М. Зубатенко [3], О.О. Квасніцька [4], В.М. Кравчук [5], О.М. Повар [6], О.М. Скоропис [7], О.В. Титова [8] та ін. Більшість досліджень ці автори виконували до істотного оновлення господарського законодавства з окреслених питань. Крім того, хоча деякі правові проблеми припинення суб'єктів господарювання досліджувалися, багато теоретичних і практичних питань, з огляду на законодавчі зміни, залишаються нерозробленими або недостатньо розробленими в науковій літературі. У результаті теоретичні розробки названих авторів не охоплюють усіх аспектів проблеми припинення господарської правосуб'єктності АТ, що обґрунтовує необхідність проведення додаткових досліджень.

Метою статті є дослідження проблеми припинення господарської правосуб'єктності акціонерних товариств шляхом ліквідації.

Виклад основного матеріалу. Господарська правосуб'єктність АТ — це здатність АТ бути учасником господарських правовідносин, а саме брати участь у правовідносинах, що виникають у сфері господарю-

вання, шляхом реалізації господарської компетенції та набутих суб'єктивних господарських прав і юридичних обов'язків [9, с. 52].

Господарська правосуб'єктність АТ існує до тих пір, доки існує саме товариство як суб'єкт господарського права.

Відповідно до абз. 2 ч. 3 ст. 3 Закону України «Про акціонерні товариства» (далі Закон про АТ) товариство створюється без обмеження строку діяльності, якщо інше не встановлено його статутом [10]. Тобто за загальним правилом АТ можуть існувати необмежений час. Як зазначено у вищенаведеній нормі, строк існування АТ може обмежуватися статутом. Якщо в установчих документах не вказано строк діяльності АТ, воно, згідно з ч. 7 ст. 82 Господарського кодексу України (далі ГК України) вважається створеним на невизначений строк [11].

В окремих випадках Закон може вимагати визначення у статуті АТ строку його діяльності. Так, відповідно до п. 8 ст. 11 Закону України «Про інститути спільного інвестування», статут корпоративного фонду повинен містити відомості про строк діяльності корпоративного фонду у разі, якщо такий корпоративний фонд є строковим. Після закінчення встановленого статутом строку діяльність його припиняється [12].

Тривалість існування АТ може обмежуватися моментом досягнення визначеної засновниками мети, для якої створювалося товариство.

Господарсько-правова доктрина виходить із того, що припинення діяльності АТ як суб'єкта господарського права має наслідком припинення його господарської правосуб'єктності.

Ст. 59 ГК України передбачає, що припинення діяльності суб'єкта господарювання здійснюється відповідно до закону. На рівні закону припинення діяльності АТ як суб'єкта господарювання регулюється нормами ГК України, Цивільного кодексу України (далі ЦК України) [13], Закону про АТ, Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» (далі Закон про держреєстрацію) [14] та ін. Закріплення в господарському законодавстві порядку припинення покликане забезпечити безболісне для інших учасників господарських відносин припинення існування таких господарських організацій з урахуванням як приватних інтересів (акціонерів, найманих працівників, контрагентів

тощо), так і публічних інтересів (держави, територіальних громад тощо).

Однією з основних форм припинення діяльності АТ як суб'єкта господарювання, що має наслідком припинення його господарської правосуб'єктності, є ліквідація.

У господарсько-правовій доктрині виділяють два основних значення, у яких вживається термін «ліквідація суб'єкта господарювання». По-перше, ліквідацію суб'єкта господарювання розглядають як юридичний факт, безпосереднім правовим наслідком якого є припинення існування суб'єкта господарювання. У часовому вимірі у такому розумінні ліквідація суб'єкта господарювання відбувається у певний момент часу. Так, юридична особа є такою, що припинилася з дня внесення до Єдиного державного реєстру запису про її припинення (ч. 2 ст. 104 ЦК). По-друге, ліквідація суб'єкта господарювання є певним процесом, що передбачає сукупність відповідних дій, які вчиняються у визначеній законодавством послідовності, спрямованих на припинення суб'єкта господарювання як суб'єкта права; є правовим явищем, що триває протягом певного періоду часу. Саме таке розуміння криється в словосполученнях «під час ліквідації», «протягом ліквідації» тощо [15, с. 198—199].

Правовий режим ліквідації охоплює кілька складових:

1) підстави ліквідації, тобто ті юридичні факти, з якими законодавство пов'язує початок процедури («запуск» юридичного складу ліквідації);

2) порядок ліквідації, тобто певна сукупність юридичних фактів, настання яких необхідно для досягнення юридичної мети ліквідації — припинення юридичної особи; встановлена законодавством послідовність настання таких фактів; строк здійснення ліквідації;

3) наслідки ліквідації. Головним наслідком є припинення юридичної особи. Однак перелік наслідків цим не вичерпується, оскільки різні правові режими можуть по-різному впливати на долю майна, а також деяких зобов'язань юридичної особи, що ліквідується, спричиняти у т. ч. відповідальність членів органів управління ліквідованої особи [16, с. 111].

Щодо видів ліквідації серед науковців відсутня єдність. Найбільш поширеним критерієм, за яким ліквідація поділяється на певні

види, є підстави ліквідації. За цим критерієм можна виділити такі **види ліквідації**:

- *добровільна ліквідація* — ліквідація, рішення про проведення якої ухвалюється самою юридичною особою без якого-небудь юридично оформленого втручання зі сторони третіх осіб (з мотивів недоцільності подальшого існування тощо), а також у випадку, якщо юридичною особою досягнуто мети, заради якої вона створювалася, або сплив строк, на який її утворено [16, с. 119]. Саме такий термін вжито законодавцем в ч. 1 ст. 88 Закону про АТ;

- *примусова ліквідація* передбачає припинення існування юридичної особи поза її волю з ініціативи уповноважених державних органів у випадках, передбачених законом;

- *ліквідація банкрута* — запроваджена господарським судом у справі про банкрутство судова процедура, спрямована на припинення існування боржника, неспроможного виконати свої грошові зобов'язання.

Крім того, за вказаним критерієм у юридичній літературі деякі учені виділяють й інші види ліквідації.

Так, у юридичній літературі як окремий вид розглядають так звану *вимушену ліквідацію* [6, с. 6; 17, с. 40—41; 18, с. 175]. На думку М.В. Телюкіної, «вимушеність» виникає тоді, коли настає юридичний факт, який зобов'язує (створює обов'язок) учасників (засновників) або компетентних органів юридичної особи ухвалити рішення про ліквідацію [17, с. 40—41]. У свою чергу К.І. Апанасенко вважає, що вимушена ліквідація господарських організацій має місце тоді, коли в силу вимог закону останні повинні самоліквідуватись. У разі неухвалення такого рішення у зацікавлених суб'єктів є правові можливості порушити в суді питання про примусову ліквідацію товариства [18, с. 175].

Загалом, модель вимушеної ліквідації виглядає так:

- виникає юридичний факт, що є підставою для ухвалення рішення про ліквідацію, тобто виникає обов'язок згідно з законом ухвалити відповідне рішення органом управління;

- якщо товариство в особі своїх органів протягом встановленого строку (або розумного строку) не ухвалює рішення, то сплив такого строку створює склад правопорушення, який є підставою для пред'явлення вимоги про примусову ліквідацію.

Щодо доцільності виділення такого виду ліквідації слушною є думка А.В. Габова, який зазначає, що модель так званої вимушеної ліквідації легко вписується у правовий режим примусової ліквідації й якого-небудь виокремлення як самостійного виду (форми) ліквідації в законодавстві не потребує [16, с. 115].

Останнім часом у юридичній літературі пропонують виділяти ще такий вид як *ліквідація на підставі закону*. Його відмінність від інших — це підстава ліквідації (закон), а також сфера застосування — державні корпорації і компанії [16, с. 113—118]. В Україні наразі про такий вид ліквідації мова йти не може. Хоча на практиці уже мало місце запровадження спеціальних законів, які регулювали певні питання ліквідації АТ зокрема Акціонерного комерційного агропромислового банку «Україна» [19, 20].

В юридичній літературі класифікацію видів ліквідації здійснюють і за іншими критеріями [6, с. 6; 15, с. 203—205; 21, с. 108—109], однак для цілей даного дослідження це істотного значення не має.

У процесі ліквідації АТ припинення товариства є результатом настання сукупності юридичних фактів, кожний із яких спричиняє правові наслідки, що призводять до припинення господарської правосуб'єктності АТ і його існування як суб'єкта господарського права.

Для порівняння, у ході реорганізації поряд із припиненням господарської правосуб'єктності АТ має місце виникнення господарської правосуб'єктності інших суб'єктів господарського права — правонаступників реорганізованого АТ.

Сукупність визначених господарським законодавством юридичних фактів, настання яких необхідне для припинення господарської правосуб'єктності АТ шляхом ліквідації, утворюють юридичний склад.

Конкретні елементи юридичного складу, що опосередковує припинення господарської правосуб'єктності АТ шляхом ліквідації, залежать від виду та підстав ліквідації АТ.

Елементами юридичного складу, що опосередковує припинення господарської правосуб'єктності АТ шляхом **добровільної ліквідації**, є:

1. *Ухвалення рішення про ліквідацію АТ*. Належить до виключної компетенції загальних зборів АТ (п. 23 ч. 2 ст. 33, ч. 1 ст. 88 Закону

про АТ). Саме рішення вищого органу товариства «запускає» процедуру добровільної ліквідації АТ.

У разі ухвалення такого рішення загальні збори АТ повинні визначити також і основні параметри проведення ліквідації. Для цього на загальних зборах, які ухвалили рішення про ліквідацію АТ, згідно з ч. 3 ст. 88 Закону про АТ, треба обрати ліквідаційну комісію, до якої перейдуть повноваження наглядової ради та виконавчого органу товариства, затвердити порядок ліквідації та порядок розподілу між акціонерами майна, що залишилося після задоволення вимог кредиторів.

Увалення загальними зборами АТ рішення про ліквідацію має наслідком звуження обсягу господарської компетенції товариства. Так, АТ, щодо якого є рішення про ліквідацію, відповідно до Закону про держреєстрацію не може: набувати статус засновника (учасника) юридичної особи, що створюється (п. 9 ч. 1 ст. 28); реєструвати зміни до ЄДР, пов'язані зі зміною засновників (учасників) АТ (п. 10 ч. 1 ст. 28) тощо. Запровадження законодавцем таких обмежень спрямоване, насамперед, на захист прав і законних інтересів кредиторів АТ.

2. *Державна реєстрація рішення про ліквідацію АТ.* Для цього відповідно до ч. 1 ст. 105 ЦК України товариство протягом трьох робочих днів від моменту ухвалення загальними зборами рішення про ліквідацію АТ повинно повідомити державного реєстратора про це шляхом подання визначених у ч. 9 ст. 17 Закону про держреєстрацію документів.

На підставі поданих документів державний реєстратор вносить до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань (далі ЄДР) запис про рішення загальних зборів АТ щодо ліквідації товариства (ч. 1 ст. 111 ЦК).

Включення законодавцем даного елемента до юридичного складу, що опосередковує припинення господарської правосуб'єктності АТ, має на меті публічне інформування учасників господарських відносин, насамперед кредиторів товариства, про початок ліквідаційної процедури, строки і порядок пред'явлення вимог до АТ.

3. *Зупинення обігу акцій АТ,* яке здійснюється відповідно до Порядку скасування реєстрації випусків акцій, затвердженого рішенням НКЦПФР від 23.04.2013 р. № 737 [22].

Наслідком зупинення обігу акцій є виведення акцій АТ, що ліквідується, з господарського обороту. З моменту зупинення обігу щодо акцій уже не можуть укладатися господарські та інші договори, а також вчинятися інші правочини, спрямовані на відчуження таких цінних паперів. Для цього на підставі відповідного розпорядження Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (далі НКЦПФР) вводяться обмеження на здійснення операцій з акціями у системі депозитарного обліку.

4. *Формування ліквідаційної маси АТ.* Для цього ліквідаційна комісія заявляє вимоги та позови про стягнення заборгованості з боржників АТ (абз. 2 ч. 1 ст. 111 ЦК), вживає заходів щодо інвентаризації майна АТ, виявлення та повернення майна товариства, яке перебуває у третіх осіб (ч. 4 ст. 111 ЦК).

Основною метою дій ліквідаційної комісії по формуванню ліквідаційної маси є створення майнових умов для проведення розрахунків із кредиторами АТ.

5. *Вжиття заходів ліквідаційною комісією щодо закриття рахунків* (крім рахунка, який використовується для розрахунків із кредиторами під час ліквідації АТ); закриття відокремлених підрозділів АТ; звільнення працівників АТ; повернення ліцензій, документів дозвільного характеру та інших документів, а також печаток та штампів, які підлягають поверненню органам державної влади, органам місцевого самоврядування (ч. 3—6 ст. 111 ЦК). Метою цих дій є створення організаційних умов для припинення господарської правосуб'єктності АТ.

6. *Проведення перевірок* та визначення наявності або відсутності заборгованості зі сплати податків, зборів, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, страхових коштів до Пенсійного фонду України, фондів соціального страхування (ч. 7 ст. 111 ЦК).

7. *Затвердження проміжного ліквідаційного балансу.* Проміжний ліквідаційний баланс становить попередній перелік певним чином структурованих відомостей щодо юридичної особи, яка перебуває у процесі ліквідації, щодо всіх кредиторів юридичної особи і заявлених ними вимог, щодо майна юридичної особи. Такий баланс має ключове значення, оскільки саме на підставі нього здійснюються виплати кредиторам у порядку черговості за-

доволення їхніх вимог [23, с. 25—26]. Відповідно до абз. 2 ч. 8 ст. 111 ЦК, затвердження проміжного ліквідаційного балансу належить до компетенції загальних зборів АТ.

8. *Розподіл майна АТ, що ліквідується, між кредиторами та акціонерами* (ч. 9 ст. 111 ЦК, ст. 89 Закону про АТ). Такий розподіл виконує ліквідаційна комісія у черговості, визначеній ст. 89 Закону про АТ, шляхом задоволення вимог кредиторів (акціонерів) відповідної черги. Необхідність встановлення законодавцем черговості задоволення вимог кредиторів обумовлена припущенням щодо недостатності в АТ майна для розподілу (проведення виплат) між усіма кредиторами та акціонерами.

Для АТ, які здійснюють виключні види діяльності, законодавством можуть бути встановлені певні особливості черговості задоволення вимог кредиторів у процесі ліквідації (наприклад, ст. 43 Закону України «Про страхування» [24], ст. 40 Закону України «Про інститути спільного інвестування» та ін.).

9. *Подання звітності за останній звітний період* органам ДФС, Пенсійного фонду України та фондів соціального страхування (ч. 10 ст. 111 ЦК).

10. *Затвердження ліквідаційного балансу АТ* (ч. 11 ст. 111 ЦК). Ліквідаційний баланс АТ є його остаточним балансом, в якому ніби підбито підсумки ліквідації товариства, відбувається завершення його розрахунків з кредиторами [25, с. 24]. Ліквідаційний баланс складає ліквідаційна комісія і затверджують загальні збори АТ (п. 23 ч. 2 ст. 33, ч. 4 ст. 88 Закону про АТ).

11. *Скасування реєстрації випуску акцій* здійснюється відповідно до Порядку скасування реєстрації випусків акцій, затвердженого рішенням НКЦПФР від 23.04.2013 р. № 737.

Наслідком скасування реєстрації випуску акцій є припинення існування акцій АТ, що ліквідується як об'єктів права власності, а також статусу акціонерів у колишніх власників таких цінних паперів.

12. *Державна реєстрація припинення* товариства в результаті його ліквідації. Для цього ліквідаційна комісія подає державному реєстратору визначені у ч. 12 ст. 17 Закону про держреєстрацію документи. Зверненню до державного реєстратора передують передання ліквідаційною комісією в установленому законодавством порядку відповідним архівним ус-

тановам документів, що підлягають обов'язковому зберіганню (ч. 13 ст. 111 ЦК України).

Відповідно до ч. 5 ст. 88 Закону про АТ, ліквідація АТ вважається завершеною, а товариство таким, що припинилося, з дати внесення до ЄДР запису про проведення державної реєстрації припинення товариства в результаті його ліквідації.

Якщо за добровільної ліквідації елементи юридичного складу, що опосередковує припинення господарської правосуб'єктності АТ, є доволі сталими і визначеними, то за **примусовою ліквідацією** визначення елементів юридичного складу на практиці викликає труднощі.

Це пов'язано з тим, що норми, які визначають підстави і порядок примусової ліквідації, несистематизовані і включені законодавцем до багатьох нормативно-правових актів, котрі до того ж належать до різних галузей законодавства. Одним зі шляхів вирішення цієї проблеми, на нашу думку, могла б стати систематизація зазначених норм у рамках ГК України.

Особливістю припинення господарської правосуб'єктності АТ шляхом примусової ліквідації є те, що «запуск» ліквідаційної процедури можливий тільки за умови настання визначених законом обставин, які утворюють склад господарського правопорушення. Тобто примусова ліквідація АТ є санкцією, зокрема адміністративно-господарською, за правопорушення, вчинені у процесі заснування або діяльності товариства. Згідно зі ст. 247 ГК України, адміністративно-господарську санкцію у вигляді ліквідації АТ може бути застосовано виключно у випадках, встановлених законом.

Аналіз чинного законодавства до таких випадків дає підстави віднести:

1) порушення, допущені при створенні АТ, які не можна усунути (ч. 5 ст. 9 Закону про АТ, п. 31¹ ст. 8 Закону «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» [26]);

2) неподання АТ протягом двох років поспіль до НКЦПФР інформації, передбаченої Законом (п. 31¹ ст. 8 Закону України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні»);

3) неутворення органів АТ протягом року з дня реєстрації НКЦПФР звіту про результати приватного розміщення акцій серед засновників АТ (п. 31¹ ст. 8 Закону України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні»);

4) нескликання АТ загальних зборів акціонерів протягом двох років поспіль (п. 31¹ ст. 8 Закону України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні»);

5) зменшення АТ статутного капіталу нижче встановленого законом розміру (ч. 4 ст. 16 Закону про АТ, ч. 3 ст. 157 ЦК України);

6) зменшення вартості чистих активів нижче встановленого законом розміру статутного капіталу (ч. 3 ст. 155 ЦК України);

7) включення АТ до списку емітентів, що мають ознаки фіктивності (п. 5² статті 8 Закону України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні», ст. 55¹ ГК України);

8) порушення законодавства про захист економічної конкуренції при здійсненні концентрації (ч. 4 ст. 58 Закону України «Про захист економічної конкуренції» [27]);

9) порушення порядку створення корпоративного інвестиційного фонду (ч. 4 ст. 9 Закону України «Про інститути спільного інвестування», п. 22 ст. 8 Закону України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні»);

10) порушення банківського законодавства, а також законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, що тягнуть відкликання банківської ліцензії (п. 13 ст. 73, ст. 77 Закону України «Про банки і банківську діяльність» [28]).

Таким чином, примусова ліквідація завжди є реакцією держави на допущені під час створення та існування АТ правопорушення [16, с. 206]. Застосування примусової ліквідації, на думку О.М. Скоропис, доцільне у випадках, коли це загрожує суспільним інтересам [7, с. 5].

Чинне господарське законодавство України передбачає можливість припинення господарської правосуб'єктності АТ шляхом примусової ліквідації у судовому та адміністративному порядку.

Судовий порядок примусової ліквідації передбачає можливість припинення господарської правосуб'єктності АТ тільки через звернення уповноваженого державного органу з позовом до суду. У зв'язку з цим важливе практичне значення має питання визначення ініціатора примусової ліквідації АТ, якого закон наділяє повноваженнями на звернення з відповідним позовом до суду.

Залежно від виду допущених порушень ініціювати примусову ліквідацію АТ у судовому порядку можуть:

1) НКЦПФР (ст. 8 Закону України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні»);

2) Державна фіскальна служба України (пп. 20.1.37 п. 20.1 ст. 20, п. 67.2 ст. 67 Податкового кодексу України [29]);

3) Антимонопольний комітет України (п. 15 ч. 1 ст. 7 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» [30], ч. 4 ст. 58 Закону України «Про захист економічної конкуренції»).

Припинення господарської правосуб'єктності АТ шляхом примусової ліквідації в адміністративному порядку можливе без звернення з позовом до суду. При адміністративному порядку рішення про ліквідацію АТ може ухвалити державний орган, до господарської компетенції якого включено таке право. Питання доцільності використання адміністративного порядку примусової ліквідації суб'єктів господарювання неодноразово дискутувалось в юридичній літературі [31]. Попри це, такий порядок доволі регулярно застосовується для ліквідації АТ, що діють у банківській сфері.

Відповідно до п. 13 ст. 73 Закону України «Про банки і банківську діяльність» у разі вчинення банком правопорушення Національний банк України має право застосувати заходи впливу, до яких належить і відкликання банківської ліцензії та ліквідація банку. Такий захід впливу НБУ може застосовувати до АТ, що здійснює банківську діяльність як з власної ініціативи, так і за пропозицією Фонду гарантування вкладів фізичних осіб.

З власної ініціативи НБУ згідно із ч. 2 ст. 77 Закону України «Про банки і банківську діяльність» має право відкликати банківську ліцензію у разі, якщо: 1) виявлено, що документи, надані для отримання банківської ліцензії, містять недостовірну інформацію; 2) банк не виконав жодної банківської операції протягом року з дня її отримання; 3) установлено систематичне порушення банком законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.

Ініціювання процедури примусової ліквідації банку Фонд гарантування вкладів фізичних

осіб здійснює шляхом внесення до НБУ пропозиції про відкликання банківської ліцензії та ліквідацію банку.

Так, відповідно до ч. 2 ст. 44 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб», Фонд може вносити до НБУ пропозицію про відкликання банківської ліцензії та ліквідацію банку:

1) відповідно до плану врегулювання;

2) у разі закінчення строку тимчасової адміністрації банку та / або невиконання плану врегулювання;

3) в інших випадках, передбачених цим Законом [32].

Попри значну увагу до питань примусової ліквідації в юридичній літературі [1; 16, с. 190—230; 18; 33; 34; 35; 36], у законодавстві та правозастосовній практиці України залишається ще чимало невирішених проблем. До основних проблем припинення господарської правосуб'єктності АТ шляхом примусової ліквідації можна віднести такі:

1) проблематичність вибору органу державної влади, до господарської компетенції якого входить право пред'являти позов до суду. На практиці, зазвичай, питання вибору суб'єкта — ініціатора примусової ліквідації АТ — вирішується ситуативно. У результаті суди нерідко заперечують наявність у відповідного органу права на подання позову про примусову ліквідацію. Досить часто це призводить також до ігнорування державними органами існування АТ, які порушують законодавство, або взагалі використовуються для здійснення фіктивної діяльності;

2) проблема підвідомчості спорів, пов'язаних із примусовою ліквідацією, неодноразово проаналізована в юридичній літературі [18, с. 175—175; 37]. На практиці — непоодинокі випадки неправильного вибору підвідомчості спорів між судами господарської та адміністративної юрисдикції;

3) проблема різного формулювання позовних вимог у зверненні уповноваженого органу до суду щодо примусової ліквідації АТ. Так, визначаючи право певного державного органу на звернення до суду з позовом, законодавець обходить увагою питання щодо змісту позовних вимог. Тому на практиці за однакових порушень державні органи подають позови з різними вимогами: «про ліквідацію», «про припинення», «про скасування державної реєстрації», «про визнання недійсним статуту» тощо;

4) наявність у законодавстві «непрацюючих» норм, які встановлюють підстави примусової ліквідації. Такими нормами є:

• ч. 4 ст. 16 Закону про АТ і ч. 3 ст. 157 ЦК України, які передбачають, що у разі зменшення АТ статутного капіталу нижче за встановлений законом розмір, товариство ліквідується. На практиці, ні державний реєстратор не проведе державної реєстрації таких змін (п. 5 ч. 1 ст. 28 Закону про держреєстрацію), ні НКЦПФР не здійснить реєстрації випуску акцій у разі зменшення статутного капіталу АТ (п. 4 розділу I Порядку збільшення (зменшення) статутного капіталу публічного або приватного акціонерного товариства [38], пп. «в» п. 19 розділу I Порядку реєстрації випуску акцій при зміні розміру статутного капіталу акціонерного товариства [39]);

• п. 5² ст. 8 Закону України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні», відповідно до якого включення АТ до списку емітентів, що мають ознаки фіктивності, є підставою примусової ліквідації за позовом НКЦПФР. Свого часу наявність ознак фіктивності в АТ визначали на підставі норм Положення про встановлення ознак фіктивності емітентів цінних паперів та включення таких емітентів до переліку (списку) емітентів, що мають ознаки фіктивності, затвердженого рішенням НКЦПФР від 10.07.2015 № 980 [40]. Однак, у зв'язку з постановою Окружного адміністративного суду міста Київ від 29.03.2016 р. у справі № 826/23438/15, вказане Положення втратило чинність [41]. До цього часу дана прогалина у законодавстві залишається не заповненою;

5) проблема завершення ліквідаційної процедури у зв'язку з ухваленням судом рішення про ліквідацію АТ без призначення ліквідаційної комісії / ліквідатора. Особливо ця проблема постає у разі ліквідації АТ з ознаками фіктивності.

Щодо третього виду — **ліквідації банкрута** — у юридичній літературі відсутня одностайність. Деякі вчені відносять цей вид до примусової ліквідації [1; 3, с. 11]. На нашу думку, є необґрунтованим віднесення ліквідації банкрута до такого виду як примусова. По-перше, ліквідація неплатоспроможного АТ можлива не тільки з ініціативи третіх осіб — кредиторів, але й з власної ініціативи самого товариства-боржника (ч. 1 ст. 11 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або

визнання його банкрутом» [42]). По-друге, виділення ліквідації банкрута в самостійний вид обумовлене встановленням спеціальної процедури припинення суб'єкта господарювання, яка регулюється окремим законом і включає правові механізми, не притаманні ні добровільній, ні примусовій ліквідації.

Аналіз особливостей ліквідації банкрута вимагає проведення спеціального дослідження.

Висновки. Проведене дослідження дає підстави констатувати, що чинне законодавство України з питань ліквідації досі перебуває на стадії становлення, характеризується неузгодженістю, внутрішніми суперечностями і не вирішує основного завдання — цивілізованого виходу АТ зі сфери господарських відносин.

З метою забезпечення узгодження публічних і приватних інтересів, оптимальне врегулювання відносин, пов'язаних із припиненням господарської правосуб'єктності АТ та інших господарських організацій шляхом ліквідації, повинно здійснюватися у рамках ГК України. Першочерговим завданням має стати вирішення проблем припинення господарської правосуб'єктності АТ шляхом примусової ліквідації. Удосконалення законодавства про ліквідацію сприятиме створенню умов стабільного економічного зростання та сталості економічної системи України, дасть змогу підвищити захист прав та інтересів учасників господарських відносин.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- Дорошенко Л.М. Правові підстави примусової ліквідації господарських товариств: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.04. Донецьк, 2012. 18 с.
- Жеков Д.В. Припинення юридичних осіб за цивільним законодавством України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Одеса, 2015. 22 с.
- Зубатенко О.М. Припинення суб'єктів господарювання: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.04. Донецьк, 2008. 18 с.
- Квасніцька О.О. Правове регулювання державної реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.04. Донецьк, 2006. 19 с.
- Кравчук В.М. Припинення корпоративних правовідносин в господарських товариствах: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.03. Харків, 2010. 38 с.
- Повар П.О. Правове регулювання ліквідації підприємств в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.04. Київ, 2009. 18 с.
- Скоропис О.М. Цивільно-правове регулювання ліквідації юридичних осіб: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2010. 20 с.
- Титова О.В. Захист майнових інтересів учасників процесу ліквідації на підприємствах: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.04. Донецьк, 2006. 20 с.
- Гарагонич О.В. Поняття та елементи господарської правосуб'єктності акціонерних товариств. *Підприємництво, господарство і право*. 2015. № 3. С. 47—53.
- Про акціонерні товариства: Закон України від 17.09.2008 № 514-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2008. № 50—51. Ст. 384.
- Господарський кодекс України від 16.01.2003. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18. Ст. 144.
- Про інститути спільного інвестування: Закон України від 05.07.2012 № 5080-VI. *Офіційний вісник України*. 2012. № 63. Ст. 103.
- Цивільний кодекс України від 16.01.2003. *Офіційний вісник України*. 2003. № 11. Ст. 461.
- Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003 № 755-IV. *Офіційний вісник України*. 2003. № 25. Ст. 1172.
- Актуальні проблеми господарського права: навч. посіб. За ред. В.С. Щербини. Київ, 2012. 528 с.
- Габов А.В. Ликвидация юридических лиц. История развития института в российском праве, современные проблемы и перспективы. Москва, 2011. 303 с.
- Телюкина М.В. Реорганизация как способ прекращения деятельности юридических лиц. *Законодательство*. 2000. С. 40—49.
- Апанасенко К.І. До питання про примусову ліквідацію господарських організацій за рішенням суду. *Молодий вчений*. 2014. № 8 (11). С. 172—178.
- Про врегулювання заборгованості за вкладками фізичних осіб — вкладників та інших кредиторів Акціонерного комерційного агропромислового банку «Україна»: Закон України від 07.03.2002 № 3097-III. *Офіційний вісник України*. 2002. № 13. Ст. 638.
- Про продовження процедури ліквідації Акціонерного комерційного агропромислового банку «Україна»: Закон України від 20.03.2007 № 779-V. *Офіційний вісник України*. 2007. № 28. Ст. 1099.
- Гнатів О.М. Поняття та види ліквідації як способу припинення юридичних осіб за цивільним законодавством України. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2016. № 2. С. 105—111.
- Порядок скасування реєстрації випусків акцій, затверджений рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 23.04.2013 № 737. *Офіційний вісник України*. 2013. № 46. Ст. 1659.
- Московская А.В. Ликвидация компаний по праву Англии и ликвидация акционерных обществ по праву России: монография. Москва, 2010. 96 с.
- Про страхування: Закон України від 07.03.1999 № 85/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 18. Ст. 78.
- Тихомиров М.Ю. Ликвидация акционерного общества: практическое пособие. Москва, 2012. 31 с.
- Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні: Закон України від 30.10.1996 № 448/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 51. Ст. 292.
- Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11.01.2001 № 2210-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 12. Ст. 64.

28. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 № 2121-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 5—6. Ст. 30.
29. Податковий кодекс України від 02.12.2010. *Офіційний вісник України*. 2010. № 92 (частина 1). Ст. 3248.
30. Про Антимонопольний комітет України: Закон України від 26.11.1993 № 3659-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 50. Ст. 472.
31. Зельдина Е.Р., Титова Е.В. Правовые вопросы развития кодифицированных норм о ликвидации субъектов хозяйствования. *Економіка та право*. 2010. № 3. С. 67—69.
32. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб: Закон України від 23.02.2012 № 4452-VI. *Офіційний вісник України*. 2012. № 22. Ст. 824.
33. Борисов А.Н. Защита от принудительной ликвидации юридического лица по искам государственных органов. Москва, 2007. 272 с.
34. Гарагонич О.В. Акціонерні товариства з ознаками фіктивності. Матеріали Дванадцятій міжнародної научно-практичної інтернет-конференції «Економіко-правові дослідження в ХХІ столітті: правові аспекти інтеграції України в мирову економіку». Донецьк, 26 августа — 6 сентября 2013 г. URL: http://www.hozpravo.com.ua/conferences/uchastnik/index.php?ELEMENT_ID=711 (дата звернення 05.06.2017).
35. Петров Є.В. Окремі питання ліквідації юридичних осіб. *Юридичний вісник*. 2016. № 4 (41). С. 109—115.
36. Кравчук В.М. «Фіктивна» юридична особа. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. 2013. Вип. 11. С. 60—62.
37. Красовська А.В. Юрисдикція спорів про припинення юридичних осіб за позовами суб'єктів владних повноважень. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Збірник наукових праць з економічних та юридичних наук*. 2012. № 9. С. 52—55.
38. Порядок збільшення (зменшення) статутного капіталу публічного або приватного акціонерного товариства, затверджений рішенням НКЦПФР від 14.05.2013 № 822. *Офіційний вісник України*. 2013. № 43. Ст. 1552.
39. Порядок реєстрації випуску акцій при зміні розміру статутного капіталу акціонерного товариства, затверджений рішенням НКЦПФР 31.07.2012 № 1073. *Офіційний вісник України*. 2012. № 70. Ст. 2848.
40. Положення про встановлення ознак фіктивності емітентів цінних паперів та включення таких емітентів до переліку (списку) емітентів, що мають ознаки фіктивності, затверджене рішенням НКЦПФР від 10.07.2015 № 980. *Офіційний вісник України*. 2015. № 57. Ст. 1890.
41. Про визнання незаконним та нечинним рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 10.07.2015 № 980: постанова Окружного адміністративного суду міста Києва від 29.03.2016 у справі № 826/23438/15. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/56879398> (дата звернення 27.09.2017).
42. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом: Закон України від 14.05.1992 № 2343-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 31. Ст. 440.

REFERENCES

1. Doroshenko L.M. Pravovi pidstavy prymusovoi likvidatsii hospodarskykh tovarystv: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.04. Donetsk, 2012 [in Ukrainian].
2. Zhekov D.V. Prypynennia yurydychnykh osib za tsyvilnym zakonodavstvom Ukrainy: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk. Odesa, 2015 [in Ukrainian].
3. Zubatenko O.M. Prypynennia subiektiv hospodariuvannia: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.04. Donetsk, 2008 [in Ukrainian].
4. Kvasnitska O.O. Pravove rehuliuвання derzhavnoi reiestratsii subiektiv pidpriemnytskoi diialnosti: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.04. Donetsk, 2006 [in Ukrainian].
5. Kravchuk V.M. Prypynennia korporatyvnykh pravovidnosyn v hospodarskykh tovarystvakh: avtoref. dys. ... d-ra yuryd. nauk: 12.00.03. Kharkiv, 2010 [in Ukrainian].
6. Povar P.O. Pravove rehuliuвання likvidatsii pidpriemstv v Ukraini: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.04. Kyiv, 2009 [in Ukrainian].
7. Skoropys O.M. Tsyvilno-pravove rehuliuвання likvidatsii yurydychnykh osib: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.03. Kyiv, 2010 [in Ukrainian].
8. Tytova O.V. Zakhyst mainovykh interesiv uchastykiv protsesu likvidatsii na pidpriemstvakh: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.04. Donetsk, 2006 [in Ukrainian].
9. Harahonych O.V. Poniattia ta elementy hospodarskoi pravosub'iektnosti aktsionerlykh tovarystv. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. 2015. No. 3: 47-53 [in Ukrainian].
10. Pro aktsionerni tovarystva: Zakon Ukrainy vid 17.09.2008 No. 514-VI. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2008. No. 50-51. St. 384 [in Ukrainian].
11. Hospodarskyi kodeks Ukrainy vid 16.01.2003. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2003. No. 18. St. 144 [in Ukrainian].
12. Pro instytuty spilnogo investuvannia: Zakon Ukrainy vid 05.07.2012 No. 5080-VI. *Ofitsiyni visnyk Ukrainy*. 2012. No. 63. St. 103 [in Ukrainian].
13. Tsyvilnyi kodeks Ukrainy vid 16.01.2003. *Ofitsiyni visnyk Ukrainy*. 2003. No. 11. St. 461 [in Ukrainian].
14. Pro derzhavnu reiestratsiiu yurydychnykh osib, fizychnykh osib-pidpriemtsiv ta hromadskykh formuvan: Zakon Ukrainy vid 15.05.2003 No. 755-IV. *Ofitsiyni visnyk Ukrainy*. 2003. No. 25. St.1172 [in Ukrainian].
15. Aktualni problemy hospodarskoho prava: navch. posib. Za red. V.S. Shcherbyny. Kyiv, 2012 [in Ukrainian].
16. Gabov A.V. Likvidatsiya yuridicheskikh lits. Istoriya razvitiya instituta v rossiyskom prave, sovremennyye problemy i perspektivy. Moskva, 2011 [in Russian].
17. Telyukina M.V. Reorganizatsiya kak sposob prekrascheniya deyatelnosti yuridicheskikh lits. *Zakonodatelstvo*. 2000. [in Russian].
18. Apanasenko K.I. Do pytannia pro prymusovu likvidatsiiu hospodarskykh orhanizatsii za rishenniam sudu. *Molodyi vchenyi*. 2014. No. 8 (11): 172-178 [in Ukrainian].
19. Pro vrehuliuвання zaborhovanosti za vkladamy fizychnykh osib — vkladnykiv ta inshykh kredytoriv Aktsionernoho komertsiiinoho ahropromyslovoho banku «Ukraina»: Zakon Ukrainy vid 07.03.2002 No. 3097-III. *Ofitsiyni visnyk Ukrainy*. 2002. No. 13. St. 638 [in Ukrainian].
20. Pro prodovzhennia protsedury likvidatsii Aktsionernoho komertsiiinoho ahropromyslovoho banku «Ukraina»: Za-

- kon Ukrainy vid 20.03.2007 No. 779-V. *Ofitsiyni visnyk Ukrainy*. 2007. No. 28. St. 1099 [in Ukrainian].
21. Hnativ O.M. Poniattia ta vydy likvidatsii yak sposobu pry-pynennia yurydychnykh osib za tsyvilnym zakonodavstvom Ukrainy. *Naukovyi visnyk Lvivskoho derzhavnoho universy-tetu vnutrishnikh sprav*. 2016. No. 2: 105-111 [in Ukrainian].
  22. Poriadok skasuvannia reiestratsii vypuskiv aktsii, zatverdzh-enyi rishenniam Natsionalnoi komisii z tsinnykh paperiv ta fondovoho rynku vid 23.04.2013 No. 737. *Ofitsiyni visnyk Ukrainy*. 2013. No. 46. St. 1659 [in Ukrainian].
  23. Moskovaya A.V. Likvidatsiya kompaniy po pravu Anglii i likvidatsiya aktsionerlykh obschestv po pravu Rossii: mo-nografiya . Moscow, 2010 [in Russian].
  24. Pro strakhuvannia: Zakon Ukrainy vid 07.03.1999 No. 85/96-VR. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 1996. No. 18. St. 78 [in Ukrainian].
  25. Tihomirov M.Yu. Likvidatsiya aktsionernogo obschestva: prakticheskoe posobie. Moscow, 2012 [in Russian].
  26. Pro derzhavne rehuliuвання rynku tsinnykh paperiv v Ukraini: Zakon Ukrainy vid 30.10.1996 No. 448/96-VR. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 1996. No. 51. St. 292 [in Ukrainian].
  27. Pro zakhyst ekonomichnoi konkurentsii: Zakon Ukrainy vid 11.01.2001 No. 2210-III. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2001. No. 12. St. 64 [in Ukrainian].
  28. Pro banky i bankivsku diialnist: Zakon Ukrainy vid 07.12.2000 No. 2121-III. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2001. No. 5—6. St. 30 [in Ukrainian].
  29. Podatkovi kodeks Ukrainy vid 02.12.2010. *Ofitsiyni visnyk Ukrainy*. 2010. No. 92 (chastyna 1). St. 3248 [in Ukrainian].
  30. Pro Antymonopolnyi komitet Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 26.11.1993 No. 3659-XII. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 1993. No. 50. St. 472 [in Ukrainian].
  31. Zeldina E.R., Titova E.V. Pravovyye voprosy razvitiya ko-difitsirovannykh norm o likvidatsii sub'ektov hozyaystvovaniya. *Ekonomika ta pravo*. 2010. No. 3: 67-69 [in Russian].
  32. Pro systemu harantuvannia vkladiv fizychnykh osib: Za-kon Ukrainy vid 23.02.2012 No. 4452-VI. *Ofitsiyni visnyk Ukrainy*. 2012. No. 22. St. 824 [in Ukrainian].
  33. Borisov A.N. Zashchita ot prinuditel'noy likvidatsii yuri-dicheskogo litsa po iskam gosudarstvennykh organov. Mos-kow, 2007 [in Russian].
  34. Harahonych O.V. Aktsionerni tovarystva z oznakamy fiktyvnosti. *Materialy Dvenadtsatoy mezhdunarodnoy nauchno-prakticheskoy internet-konferentsii «Ekonomiko-provovyye issledovaniya v XXI veke: pravovyye aspekty in-tegratsii Ukrainyi v mirovuyu ekonomiku»*. Donetsk, 26 av-gusta — 6 sentyabrya 2013 g. URL: http://www.hozpravo.com.ua/conferences/uchastnik/index.php?ELEMENT_ID=711 [in Ukrainian].
  35. Petrov Ie.V. Okremi pytannia likvidatsii yurydychnykh osib. *Yurydychnyi visnyk*. 2016. No. 4 (41): 109-115 [in Ukrainian].
  36. Kravchuk V.M. «Fiktyvna» yurydychna osoba. *Naukovi zapysky Lvivskoho universytetu biznesu ta prava*. 2013. Vyp. 11: 60-62 [in Ukrainian].
  37. Krasovska A.V. Yurysdyktsiia sporiv pro pry-pynennia yurydychnykh osib za pozovamy subiektiv vladnykh pov-novazhen. *Naukovi zapysky Lvivskoho universytetu biznesu ta prava. Zbirnyk naukovykh prats z ekonomichnykh ta yurydychnykh nauk*. 2012. No. 9: 52-55 [in Ukrainian].
  38. Poriadok zbilshennia (zmenshennia) statutnoho kapitalu publichnoho abo pryvatnoho aktsionernoho tovarystva, za-tervdzhenyi rishenniam NKTsPFR vid 14.05.2013 № 822. *Ofitsiyni visnyk Ukrainy*. 2013. No. 43. St. 1552 [in Uk-rainian].
  39. Poriadok reiestratsii vypusku aktsii pry zmini rozmiru sta-tutnoho kapitalu aktsionernoho tovarystva, zatverdzheno rishenniam NKTsPFR 31.07.2012 No. 1073. *Ofitsiyni visnyk Ukrainy*. 2012. No. 70. St. 2848 [in Ukrainian].
  40. Polozhennia pro vstanovlennia oznak fiktyvnosti emitentiv tsinnykh paperiv ta vkluchennia takykh emitentiv do pereliku (spysku) emitentiv, shcho maout oznaky fiktyv-nosti, zatverdzhene rishenniam NKTsPFR vid 10.07.2015 No. 980. *Ofitsiyni visnyk Ukrainy*. 2015. No. 57. St. 1890 [in Ukrainian].
  41. Pro vyznannia nezakonnym ta nechynnym rishennia Natsionalnoi komisii z tsinnykh paperiv ta fondovoho rynku vid 10.07.2015 № 980: postanova Okruzhnoho ad-ministratyvnoho sudu mista Kyieva vid 29.03.2016 u spravi No. 826/23438/15. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/56879398> [in Ukrainian].
  42. Pro vidnovlennia platospromozhnosti borzhnyka abo vy-znannia yoho bankrutom: Zakon Ukrainy vid 14.05.1992 No. 2343-XII. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 1992. No. 31. St. 440 [in Ukrainian].

Надійшла 10.10.2017

А.В. Гарагонич

Академия адвокатуры Украины, г. Киев

ПРЕКРАЩЕНИЕ ХОЗЯЙСТВЕННОЙ ПРАВОСУБЪЕКТНОСТИ АКЦИОНЕРНОГО ОБЩЕСТВА ПУТЕМ ЛИКВИДАЦИИ

Исследованы вопросы прекращения хозяйственной пра-восубъектности акционерных обществ путем ликвида-ции. Проанализирована правовая природа ликвидации как формы прекращения хозяйственной правосубъект-ности, ее виды, основания и порядок проведения. Осо-бое внимание уделяется исследованию проблем, связан-ных с ликвидацией акционерных обществ.

Ключевые слова: прекращение хозяйственной правосубъект-ности, акционерное общество, ликвидация, государствен-ная регистрация прекращения, ликвидационная комиссия.

O.V. Harahonych

Academy of Advocacy of Ukraine, Kyiv

TERMINATION OF THE ECONOMIC LEGAL PERSONALITY OF THE JOINT-STOCK COMPANY BY LIQUIDATION

The article is devoted to the investigation of the issues of ter-mination of economic legal personality of joint-stock compa-nies by liquidation. The article analyzes the legal nature of liquidation as a form of termination of economic personality, its types, grounds and procedure. Particular attention is paid to the study of problems associated with the liquidation of joint-stock companies.

Keywords: termination of economic personality, joint-stock company, liquidation, state registration of termination, liqui-dation commission.